

læg, og navnlig til Bevidsthed om, at de have en Livsgjerning at udføre, og at det netop derfor maa være af Vigtighed at vække deres sjælelige Giendommelighed. Nu siger man: altsaa vil man ikke saameget komme dem til Hjælp med at erhverve Kundskaber, som ved at vække dem. Dertil sige vi: dette er ingenlunde Tilfældet, det er derimod vor Mening, at hvor det enkelte Menneſte har Vilde for, at han har Kald og Anlæg til at gjøre en vis Gjerning, der bør han bestyrkes i at udføre denne Gjerning paa bedste Maade, og det er altsaa slet ikke Tilfældet, at vi ville sætte Kundskaber tilbage for Opvækkelse; vi mene tværtimod, at Opvækkelsen skal være Rikden til at søge at forskaffe sig Kundskaber; vi mene, at det, at bibringe unge Menneſter Opvækkelse og at bibringe dem Kundskaber, skal gaae Haand i Haand. Vi skjønne naturligvis ikke bedre, end at skulle de komme til at gjøre Syldest i Livet senere, saa vil det være nødvendigt, at de skatte Kundskabers Værdi. Vi vide vel, at i 4 à 5 Maanedere kan det ikke lykkes at gjøre disse unge Menneſter til Wiismand; men have de virkelig Interesse for at udføre en vis Livsgjerning og udføre den paa bedste Maade, saa ville de nok søge at blive skiftede dertil, idet de ere sig bevidste, at de da ville gjøre en god Gjerning; de ville da ikke ligge paa den lade Side. Og man veed, at Huusmændene og Arbeidsklassen ere udsatte for mangfoldige Fristelser derved; det er en bekendt Sag, at det, at de maae give efter for disse Fristelser, netop ligger i, at de Intet have at sysselsætte sig med; det er Skyld i, at saamange unge Menneſter falde i Fristelser og Snarer. Vi mene da ogsaa, at naar de senere blive Familiefædre, saa skulle de ogsaa baade blive hjærligere og bedre og saa ikke længere søge uværdige Udspredelser, men tværtimod søge hen til de mange Skatte, som Fædrelandet er i Besiddelse af paa Litteraturens Mark. Vel er Huusmændenes Stilling ikke god; men saa fattige ere de da ikke, at de jo ved de Penge, som de ellers aarligt benytte ad Veie, der ere alt Andet end gode, skulde kunne anskaffe sig, f. Ex. nogle af de mange billige Folkebøger, som udgives, og vi troe, at netop ved at Huusmandsklassen faaer Leilighed til Udvikling,

vil det føre til, at de blive billigere i deres Dom; de ville derved komme allerbedst til at indsee, at der er saare Lidt for dem ad politisk Veie at gjøre. Jeg føler mig overbevist om, at havde nu denne hele Klasse den nødvendige Dplysning, saa vilde den kunne indsee, at der f. Ex. med Hensyn til Fæstespørgsmaalet er saare Lidt at gjøre i dette Dilemma. Nu anfører man jo ogsaa imod Høiskolerne, at de drive Politik. Det er efter min Mening en stor Feil, om nogen Høiskole gjør det, — dersom man ved Politik forstaaer at indpode en vis Partianfkuelſe —, derimod er det selvfølgetigt, at enhver Høiskoleforstander og de Folk, som have dermed at gjøre, overhovedet i det Stykke maae have Frihed til at give en nogenlunde noiagtig Eftildring af vore Statshuusholdningsforhold, forsaavidt som det i den korte Tid kan lykkes; men det Vigtigste for de unge Menneſter er aabenbart, at de tænke over det Liv, der er i dem selv, og det, der er udenfor dem; thi først naar de tænke over det, ere de istand til at udføre deres Gjerning. Det er ingenlunde vor Mening, at vi ønske, at der skal prædikes for de unge Menneſter, at de have Rettigheder og ikke Pligter; vi vide meget godt, at Friheden paa lægger store Pligter. Man skal sige til den Enkelte: Du har din Frihed, men Du bærer ogsaa selv Ansvar; om Du ikke kommer til at udføre den Gjerning, som Du har Kald og Anlæg for, da bærer Du selv Ansvar baade for Gud og Menneſkene, Du har selv valgt Dig Dit Kald og Din Opgave. — Maafstee jeg ved samme Leilighed maatte bringe den ærede Kultusminister min Tak, fordi han — om end seent — sørgede for, at de ifjor bewilgede Penge bleve uddeelte. Jeg seer af Anmærkningerne til Finantslovsforſlaget, at det ikke er Tilfældet alle Steder, men det er ialfald Tilfældet i den Egn, i hvilken jeg har bevæget mig. Vi have tillige meent at burde foreslaae — og vort Forſlag er naturligvis uafhængigt af, om Summen bliver bestemt til 6,600 Rb. eller 11,000 Rb. — at de unge Menneſter skulle være 18 Aar, naar de komme ind paa Høiskolerne. Vel indsee vi, at 18 Aars Alderen ikke er en absolut nødvendig Grændse — thi Folk naae ikke saamtidig eens